

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Suomen lähtökohtia EU:n tutkimuksen ja innovoinnin 9. puiteohjelman (2021-) valmisteluun

Toukokuu 2017

Tämä kantapaperi on valmisteltu eri sidosryhmiä kuullen ja hyväksytty EU-asioiden komitean alaisessa Tutkimus ja innovaatiot – jaostossa (EU20) toukokuussa 2017.

Suomen lähtökohtia EU:n tutkimuksen ja innovoinnin 9. puiteohjelman (2021-) valmisteluun

Suomen mielestä seuraavassa tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelmassa on tärkeää

- korostaa eurooppalaista lisäarvoa, monenkeskistä yhteistyötä ja vaikuttavuutta kestäväen talouskasvun, työpaikkojen luomisen, kilpailukyyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi
 - noudattaa korkean laadun ja avoimen kilpailun periaatteita ilman jäsenmaa- tai muita kiintiöitä tai aluekriteerejä
 - säilyttää tasapaino tutkimus- ja innovaatiotoiminnan välillä
 - edistää avoimuutta tutkimuksen ja innovoinnin toimintatapana
 - kehittää ja tukea innovaatioekosysteemien syntymistä sekä mahdollistaa ja kannustaa kaikenkokoisia yrityksiä, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja julkisen sektorin toimijoita yhteistyöhön
 - jatkaa hallintomenettelyjen yksinkertaistamistoimia osallistujan näkökulmasta
1. Osaaminen on Euroopan Unionin hyvinvoinnin perusta ja sen tulee panostaa merkittävä osa yhteisistä varoistaan kasvua ja hyvinvointia vahvistavaan toimintaan ottaen huomioon kestäväen kehityksen periaatteet. Rahoituskehityksen tulee jatkossakin tukea talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Tämän vuoksi tutkimus- kehitys- ja innovaatorahoituksen tulee asettua nykyistä korkeammalle tasolle.
 2. Puiteohjelman tulee synnyttää aitoa eurooppalaista lisäarvoa. Puiteohjelmarahoituksen ja ohjelmassa toteutettavien toimien tulee siten täydentää, ei korvata kansallista tutkimus- ja innovaatio-toimintaa ja sen rahoitusta. Sen tulee keskittyä sellaisten hankkeiden ja konsortioiden tukemiseen, joissa eri jäsenmaiden ja kumppanimaiden resursseja ja osaamista yhdistämällä voidaan palvella sekä eurooppalaisia että kansallisia intressejä ja joita ei ole perusteltua tai mahdollista toteuttaa pelkästään kansallisella tasolla. Puiteohjelmien keskeisenä elementtinä tulee jatkossakin olla monenkeskinen yhteistyö.
 3. Puiteohjelmasta rahoitettavan toiminnan tulee perustua korkeaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatuun ja avoimeen kilpailuun, ei jäsenmaa- tai muihin kiintiöihin tai aluekriteereihin. Tämän rinnalla on painotettava toiminnan vaikuttavuutta koko Euroopan taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä, minkä tueksi on luotava ja hyödynnettävä synergioita puiteohjelman ja muiden rahoitusinstrumenttien välillä. Unionin sisäisten kehityserojen tasoittamiseen tähtäävät toimet eivät saa heikentää puiteohjelmasta tuetun tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatua.
 4. Suunniteltaessa seuraavaa puiteohjelmaa tulee löytää oikea suhde jatkuvuuden ja uudistusten välillä. Kokonaisuutena ohjelmaa tulee pyrkiä yksinkertaistamaan: luotaessa uusia välineitä on kyettävä yhdistämään tai lopettamaan vanhoja.
 5. Tutkimus- ja innovaatorahoituksen vaikuttavuuden lisääminen edellyttää vahvaa yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä ja parhaiden osaamiskeskittymien vahvistamista. Globaalien osaamiskärkien tavoittelu ja uusien ratkaisujen luominen edellyttävät laaja-alaisia, monen toimijan vuorovaikutteisia verkostoja. Puiteohjelman tulee edistää tällaisten avointa innovaatiotoimintaa hyödyntävien ekosysteemien syntyä ja vahvistumista. Tavoitteen on oltava kokonaisvaltaisessa kehittämisessä, jossa laatu- ja hyödyntämisenäkökulmia painotetaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan jokaisessa vaiheessa.

6. Tieteen ja teknologian läpimurrot ja vaikuttavuus eivät synny ilman pitkäjänteistä panostamista laadukkaaseen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Kansainvälisesti kilpailutettu rahoitus (erityisesti ERC) varmistaa eurooppalaisen tutkimuksen ja osaamisen huipputason ja houkuttelee myös muualta parhaita osaajia Eurooppaan. Vahva monitieteisyys ja tutkijoiden liikkuvuus on uuden tiedon ja osaamisen syntymisen keskeinen edellytys.
7. Innovatiivisten pk-yritysten kasvun mahdollistaminen Euroopassa on merkittävä yhteinen haaste. Puiteohjelman tulee tukea läpimurtoinnovaatioita ja uusia markkinoita luovia innovaatioita Euroopan innovaationeuvoston (EIC) mallin mukaisesti. On tärkeää, että erityisesti innovatiivisimmat pk-yritykset voivat käynnistää myös omista tarpeistaan lähteviä hankkeita (bottom up) silloin, kun niitä pystytään tehokkaimmin edistämään yhteisötasolla. Lisäksi on tarpeen kehittää mekanismeja, joiden avulla pk-yritykset voivat osallistua joustavasti laajempiin innovaatioekosysteemejä vahvistaviin hankkeisiin ja niille parhaiten sopivassa hankkeen vaiheessa.
8. Tutkimuksen ja innovoinnin avointa toimintatapaa vahvistamalla voidaan parantaa tieteen luotettavuutta, läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä tutkimustulosten tehokkaampaa ja helpompaa hyödyntämistä. Avointen toimintatapojen edistämiseen tarvitaan paitsi tutkijayhteisön laajaa osallistumista, myös tutkimusympäristöjen, tutkijapalveluiden ja tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä, yhteistyötä ja koordinaatiota sekä uusien toimintatapojen ml. digitaalisten toimintatapojen omaksumista.
9. Tutkimusinfrastruktuurit (ml. e-infrastruktuurit ja teknologiainfrastruktuurit) ovat oleellisia tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun, tutkimusympäristöjen houkuttelevuuden, tutkijoiden koulutuksen ja liikkuvuuden sekä yhteiskunnallisen päätöksenteon ja elinkeinoelämän tarpeiden kannalta. Tavoitteena tulisi olla, että puiteohjelman rahoituksella helpotetaan ja tuetaan Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin (ESFRI) ja Euroopalle tärkeiden tutkimusinfrastruktuurien valmistelua, toteuttamista ja käyttöä tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan eri aloilla.
10. Kilpailukykyinen talous perustuu yhä enemmän globaaliin yhteistyöhön, huippuosaajien kasvattamiseen ja houkutteluun sekä digitaalisen alustatalouden mahdollistamiin uusiin liiketoimintamalleihin, tuotteisiin, palveluihin ja ekosysteemeihin. Sekä suurten että pienten yritysten vahvalla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla on keskeinen merkitys kasvun, vetovoimaisen toimintaympäristön ja työllisyyden kannalta. Innovaatioekosysteemeissä tapahtuvan laadukkaan tutkimuksen ja yritysten yhteistyön avulla teollisten ja tuotannollisten arvoketjujen sekä talouden uudistuminen vauhdittuu ja Euroopan asema globaalitaloudessa vahvistuu.
11. Yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaaminen, ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto sekä julkisten palvelujärjestelmien kehittäminen edellyttävät panostuksia tutkimukseen ja innovointiin. Haasteiden ratkaisemisessa ja aiheiden priorisoinnissa on otettava huomioon Euroopan hyvinvoinnin ja kilpailukykyyn vahvistaminen, uusien markkinoiden luominen ja alustatalouden dynamiikka. Puiteohjelman tulee edistää ilmiölähtöistä lähestymistapaa, tutkimuksen tekijöiden ja tiedon hyödyntäjien varhaista vuorovaikutusta sekä humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen ulottuvuuden kytkemistä muuhun tutkimukseen.
12. Puiteohjelmahankkeiden rahoitustapaa tulee tarkastella kulloisenkin tavoitteen, tarkoituksenmukaisuuden ja yksinkertaistamisen näkökulmasta. Keskeinen tavoite on parantaa tutkimus- ja innovaatorahoitusinstrumenttien tehokkuutta, joustavuutta ja vaikuttavuutta. Rahoituksen pääpainon tulee säilyä avustuksissa. Lisäksi mm. innovaatioekosysteemien synnyttäminen ja vahvistaminen edellyttävät avustusmuotoisen julkisen tutkimus- ja innovaatorahoituksen, yksityisen rahoituksen sekä laina- ja pääomainstrumenttien rinnalla monialaisia politiikkatoimia eri sektoreilla. Tässä mielessä mm. sisämarkkinoiden (ml. digitaaliset sisämarkkinat) ja EU:n laajuisen innovaatioympäristön

kehittäminen mm. innovaatiomyönteisen sääntelyn, standardoinnin, kokeilujen ja innovatiivisten julkisten hankintojen avulla avaa mahdollisuuksia uusille innovaatioille.

13. EU:n tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa ja sen toteutuksen välineitä ja resursseja tulee tarkastella suhteessa muuttuvaan toimintaympäristöön ja muihin EU-politiikkoihin. On tärkeää, että myös EU:n rakennerahastojen, Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston välineillä voidaan rahoittaa tutkimusta, teknologian kehittämistä sekä alueiden välistä yhteistyötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan toimintaedellytysten parantamiseksi.
14. EU voi tuoda merkittävää lisäarvoa rahoittamalla puolustuksen tarpeista lähtevää tutkimusta. Suomi edellyttää riittävän rahoitustason varmistamista puolustustutkimukselle myös EU:n tulevassa rahoituskehyksessä. Tässä vaiheessa Suomella ei ole kantaa siihen, tulisiko puolustustutkimus rahoittaa tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelmasta vai tulisiko siitä puiteohjelman ulkopuolinen väline. Tämän alan tutkimus ja sen seuranta edellyttävät todennäköisesti mm. erityisiä tietosuoja- ja turvaluokitusehtoja ja -käytäntöjä.
15. Puiteohjelman hallintomenettelyjen yksinkertaistamiseen ja nopeuttamiseen tähtääviä toimia tulee jatkaa. Käytäntöjä ja sääntöjen tulkintaa tulee yhtenäistää sekä puiteohjelman sisällä että muiden tutkimusta, kehittämistä sekä innovointia rahoittavien EU:n ohjelmien (mm. rakennerahastot, liikenne) välillä. Hanke-ehdotusten käsittelymenettelyjä tulee nopeuttaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös valmistelun läpinäkyvyyteen, arviointi- ja valintamenettelyihin, rahoituspäätösten palautteisiin, hyviin tieteellisiin käytäntöihin sekä IPR-sopimusten mukaisiin menettelytapoihin. Työohjelmien ja hakujen valmisteluprosessia on myös nopeutettava. Jatkossa on tärkeää etsiä keinoja, joilla saavutetaan parempi tasapaino rahoituksen kysynnän ja hanke-ehdotusten läpimenomahdollisuuksien välillä.
16. Tutkimus- ja innovaatiotoimet ja niiden rahoitus tarvitsevat myös kansalaisten ymmärryksen, luottamuksen ja hyväksynnän. Puiteohjelmassa on tehostettava toimia, joilla kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta otetaan mukaan tutkimus- ja innovaatiopainopisteiden määrittelyyn, suunnitteluun ja itse toimintaan. Tätä voidaan edistää esimerkiksi puiteohjelman ja koulutusjärjestelmien synergiaa lisäämällä ja mm. tiede- ja mediakasvatuksen keinoin.
17. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi ja globaalin yhteistyön vahvistamiseksi EU:n yhteistyötä kolmansien maiden ja osapuolten kanssa on tiivistettävä pääsääntöisesti erikseen määritellyillä, valikoiduilla aloilla ja tarkoitukseen parhaiten sopivin instrumentein sovitun strategian mukaisesti. Erityisen tärkeää on yhteistyö tieteen ja teknologian johtavien maiden sekä nopeasti kehittyvien maiden kanssa. Yhteistyön johtavana periaatteena tulee olla vastavuoroisuus ja molempien osapuolien saama hyöty.